

YÖNETMEN GÖRÜŞÜ

Anadolunun ortasında bir köyde doğduğunuzu ve hayatınız boyunca çobanlıkla uğraştığınızı hayal edin. Modern hayatın köye girmesinden önce o köyde yaşayan bir çoban için senenin iki önemli anı önemli olurdu. Bu anlardan biri çobanın sürüsüyle ilkbaharda yaylaya çıktığı zaman; öteki de sürüyle beraber sonbaharın başında yayladan köye indiği zamandı. Çobanlar eski dönemlerde sürüleriyle beraber sonbaharın başında yayladan köye tekrar indikleri zaman, sürülerini (Prof Metin And'ın deyişi ile) bir 'arındırma' merasiminden geçirirlermiş. Koyun yıkama şenliği adı verilen bu 'arındırma' seremonisi halen Burdur'a bağlı Hasanpaşa adlı bir köyde devam ediyor. Ben bu seremoniyi, geç kapitalist dönemde doğa ile ilişkisine eskisi ile kıyaslandığı zaman mesafe koymuş insanoğlu için bir eskiyi hatırlama ritüeli olarak bakma taraftarıyım. Filmin birçok safhası ve unsuru bu anlayış ile oluşturuldu.

Bu koyun yıkama yarışması seremonisinin modernizmin baskısı nedeniyle yavaş yavaş uygulanamayacağını hayal edin. 'Devir' filminin çekildiği Hasanpaşa köyünde yaşayan ve gerçek birer çoban olan oyuncular (ve karakterler); kurmaca olan filmin yapısı içinde işte böyle hissediyorlar. Çünkü filmin kurmaca dünyası içinde, çobanlar koyun yıkama seremonisi öncesinde kırmızı renkli bir kayadan aldıkları parçaları toz haline getirip o toz ile koyunlarını boyuyorlar. Ne yazık ki, kırmızı kayanın bulunduğu arazi bir maden şirketi tarafından yenilerde ticari amaçla işletilmeye başlanmış, dolayısıyla arazideki kırmızı kayalar yok olmaya yüz tutmuştur. Çobanlar koyun yıkama şenliği için gereken bu kırmızı kayayı eskisi gibi bulamayacaklarını anlayınca kayayı köy etrafında başka yerlerde aramaya başlarlar. Bu arayışı başlatan yaşlı bir çobandır. Ama yaşlı çobanın amacı sadece

kırmızı kaya bulmak değildir. Yaşlı çoban genç çobanların koyun yıkama yarışmasını, 'acaba bu yıl kim birinci gelecek?' anlayışına indirgemeye başladıklarını farketmiştir. Ona göre bu anlayış hayatı şekillendirmek için verimli bir anlayış değildir. Koyun yıkama şenliği olsun koyunları kırmızıya boyama ritüeli olsun bütün bunlar aslında doğayla günümüzdekinden daha başka türlü bir ilişki kurmak ve unutulmuş insani değerleri teneffüs etmek için lazımdır.

Bu film, inançlarıyla modern dünya arasında kalmış, nereye ait olduklarını öğrenmek veya öğretmek için mücadele veren çobanların yaşadığı tuhaf, komik, zaman zaman trajik dünyayı ele alıyor. Filmin; belgesel tarzıyla kurmacayı ve fantastik unsurları kullanım biçimi sinemaya farklı bir yaklaşım getirmeyi amaçlıyor. Son olarak tarihsel ve kültürel kaynaklar konusunda bir noktayı da söylediklerime eklemek yararlı olacaktır. Devir'in daha önce yaptığım filmlerin gelenekten yararlanma eğilimini, bu kez farklı bir biçimde ve çerçevede devam ettiren bir film olduğunu sanıyorum.